

एसएसएफ कमांडोंचा थरार

अतिक्रमण करण्याचा प्रयत्न हाणून पाडला

29 आणि 30 ऑगस्टचा चीनचा भारतीय हद्दीत अतिक्रमण करण्याचा प्रयत्न जो भारतीय सैन्याने हाणून पाडला. त्यामध्ये एसएफएफ चा वापर करण्यात आला होता. 1962 नंतर पहिल्यांदाच भारतीय सैन्याने अत्यंत आक्रमकपणे चीनच्या हद्दीमध्ये जाऊन तिथल्या काही शिखरांवर आपले वर्चस्व स्थापन केले. समाज माध्यमांवर फिरणार्या माहितीनुसार यामध्ये काही चिनी सैनिकांना या तुकडीने ताब्यात घेतले असावे आणि याच्यातील बहुतांश काम कमांडोजने केले होते. जनरली एसएफएफ ने केलेली कुठलीही कारवाई फारशी बातम्यांमध्ये प्रसिद्ध केली जात नव्हती. परंतू यावेळी मात्र सरकारी बातम्यांमधून ही बातमी प्रसारित करण्यात आली. या कारवाईत एसएफएफ चा वापर झाला, असे स्पष्ट सांगण्यात आले. याचाच अर्थ चीनला एक स्पष्ट संदेश यातून दिला जात आहे की तिबेटी तुकडीचा वापर चीनविरुद्ध भारत करू शकतो.

1962 चे युद्ध हरल्यानंतर घाबरलेल्या तत्कालीन राजकीय नेतृत्वाने आणि चुकीची माहिती दिलेल्या इंटेलिजन्स ब्युरोने एक नवीन कमांडो स्पेशलाईज्ड फोर्स(एसएफएफ) तयार करण्याचा निर्णय घेतला. या कमांडो फोर्सकडे जबाबदारी होती की चीनने भारतावर हल्ला केला तर चीनच्या अंतर्गत भागात जाऊन त्यांच्या वेगवेगळ्या भागात, परिसरात जाऊन कमांडो पद्धतीने हल्ले चढवून त्यांचे आक्रमण थांबवण्यास मदत करणे.

एसएफएफची उभारणी

1959 सालामध्ये 3 लाखाहून अधिक तिबेटी नागरिक दलाई लामांबरोबर भारतामध्ये आले. काही काळ अमेरिकेने खांपा या जमातीला चीन विरुद्ध लढण्यास तिबेट मधे पाठवले. परंतू त्याल फारसे यश मिळाले नाही. त्यानंतर भारताने 1962 मधे भारतामध्ये खांपा आणि तिबेटमधील लढाऊ जमातीच्या मधून 10 हजार तरुणांची निवड करून एसएफएफ कमांडो फोर्स उभारण्यात आली. डेहराडून पासून 100 किलोमीटर दूर चक्राता गावी त्यांचे ट्रेनिंग सेंटर तयार करण्यात आले. आज मोठ्या प्रमाणामध्ये तिबेटन निर्वासित त्या भागात राहात आहेत.

त्यांना अतिशय कठीण कमांडो ट्रेनिंग हे भारतीय सैन्याच्या वेगवेगळ्या अधिकार्यांनी दिले. त्यांची संख्या आधी 10 ते 12 हजारांमध्ये होती. आणि आता ती दहा हजारांहून अधिक असावी. त्यांना ट्रेनिंग देण्यासाठी/तयार करण्यासाठी अमेरिकेची गुप्तहेर संस्था सीआयए यांची देखील मदत घेण्यात आली. सुरुवातीला या तुकडीला देण्यात आलेली शस्त्रे ही एम1, एम2, एम3 अशा प्रकारची अधुनिक बंदुका त्यांना देण्यात आल्या होत्या. ही तुकडी थेट पंतप्रधानांच्या हाताखालची आहे. त्यांच्यावर असलेले सर्व अधिकारी मात्र भारतीय सैन्य दलातिल आहेत. ऑपरेशनली भारतीय सैन्य त्यांचा वापर वेगवेगळ्या ठिकाणी करत असते.

एसएफएफच्या कारवाया प्रकाश झोतातुन दुर

त्यांचे प्रशिक्षण आणि इतर सर्वच बाबी ह्या भारतीय सैन्या खाली केल्या जातात. एसएफएफ चे मुख्य काम होते की चीनमध्ये जाऊन गुप्तहेरी करणे, महत्वाच्या बातम्या काढणे, गरज पडल्यास तिबेट मधिल महत्वाच्या ठिकाणी हल्ला करणे. त्यांना जंगलामधली लढाई, डोंगराळ भागातील लढाई, हेलिकॉप्टर्सच्या मदतीने शत्रुवर हल्ला करणे अशा प्रकारची विविध अत्यंत कठीण कमांडो प्रशिक्षण देण्यात येते. यापुर्वीचे भारतीय सैन्याचे चीफ ऑफ आर्मी स्टाफ जनरल दलबीर सुहाग हे सैन्यप्रमुख होण्या आधी एसएफएफचे प्रमुख होते.

त्यांना हेलिकॉप्टर ट्रेनिंग आणि एअरबॉन्ड ट्रेनिंग आग्र्यामध्ये देण्यात आले. काही कालावधीनंतर सहारणपूर येथे सरसावा ला त्यांना पुढील प्रशिक्षण देण्यात आले. 1960 पर्यंत अशा 6 बटालियन उभारण्यात आल्या होत्या. त्यांचे नेतृत्व कर्नल हुद्दयाचे अधिकारी करायचे. अनेक तिबेटी नागरिक अधिकारी म्हणुन यामधे भरती झाले होते. अर्थात सर्वात जास्त अधिकारी सैन्यातील स्पेशल फ़ोर्सस आणी पायदळातिल असतात. एसएफएफ च्या कारवाया प्रकाश झोतातुन नेहमिच दुर ठेवण्यात आल्या.

सुरुवातीला ह्या तुकडीला भारत- चीन सीमेवर तैनात करण्यात आले होते. परंतू जसजशी भारत- चीन सीमा शांत राहिली तेव्हा त्यांना इतर लढाईच्या कामातही सामावून घेत त्यांच्या प्रशिक्षणाचा वापर करण्यात आला. त्यांच्या मदतीला एव्हिएशन रिसर्च सेंटर म्हणजे हवाई दलाच्या पायलटने चालवलेली स्पेशल

विमानेही अनेक वेळा देण्यात आली.

एसएफएफच्या काही महत्वाच्या कारवाया

एसएफएफ ने भुतकाळात अनेक चांगली ऑपरेशन्स केली आहेत. एका शिखर सर करण्याच्या निमित्त्याने नंदादेवी मोहिमेत कॅप्टन एम. एस. कोहली यांनी एसएफएफच्या मदतीने एक इलेक्ट्रॉनिक डिव्हाईस तिथे बसवले जे चीनमध्ये चाललेल्या आण्विक चाचण्यांवर लक्ष ठेवून होते. 1967 साली चीन विविध क्षेपणास्त्रांच्या चाचण्या करत होताच. त्यांच्यावर लक्ष ठेवण्यासाठी इलेक्ट्रॉनिकच्या मदतीने आणि स्पाय सॅटेलाईटच्या मदतीने लक्ष ठेवण्यात आले होते.

बांग्लादेशमधील ऑपरेशन ईगल

त्यामध्ये 1971 च्या लढाईमध्ये त्यांचा चांगल्या पद्धतीने वापर करण्यात आला होता. तीन एसएफएफ च्या तुकड्यांचा वापर चितगाँगमध्ये करण्यात आला होता, ज्यामुळे पाकिस्तानी सैन्याला हरवण्यात आपल्याला यश मिळाले. या कारवाईला ऑपरेशन ईगल म्हटले जाते, त्यामध्ये एका ब्रिगेडियर हुद्द्याच्या तिबेटीयन अधिकार्याने या फोर्सचे नेतृत्व केले होते. लढाई सुरू होण्याआधी एसएफएफना कमांडो हल्ल्याच्या मदतीने बांग्लादेशमधील काही पूल, तसेच महत्वाच्या ठिकाणी हल्ला करण्यास सांगण्यात आले होते. हे काम अत्यंत कौशल्याने त्यांनी केले. त्याच्यानंतर चितगाँग वर हल्ला करण्याचे काम सुद्धा देण्यात येणार होते. परंतू त्यांच्याकडे तोफखाना आणि इतर मोठी शस्त्रास्त्रे नसल्याने ते काम या तुकडीकडे सोपवण्यात आले नाही. पाकिस्तानला हरवण्यामध्ये एसएफएफ ने एक महत्वाची जबाबादारी पार पाडली होती, त्यामध्ये त्यांचे 56 हून अधिक सैनिकांनी आपल्या प्राणाची आहुती दिली आणि 190 जखमी झाले होते. चितगाँग हिलवर त्यांचे नियंत्रण असल्यामुळे पाकिस्तानी सैन्याचा बांग्लादेश मधून म्यानमारमध्ये पळून जायचा प्रयत्न त्यांनी हाणून पाडला होता. या करिता त्यांना अनेक शूरता पुरस्कार प्रदान करण्यात आले होते.

पंजाबमधील ऑपरेशन ब्लू स्टार मध्ये गोल्डन टेम्पलवर केलेल्या हल्ल्यामध्ये अकाल तख्तमधून दहशतवाद्यांना बाहेर काढण्यासाठी त्यांचा वापर केला होता. 1984 नंतर प्राईम मिनिस्टर सिक्युरिटी थोडा वेळ त्यांच्या हाताखालती देण्यात

आली होती. नंतर अर्थातच नंतर एसपीजी- स्पेशल प्रोटेक्शन ग्रुपने ती जबाबदारी आपल्यावरती घेतली. या नंतरच्या काळामध्ये काश्मिरमध्ये काही वेळा त्यांचा वापर करण्यात आला . चीन ची सीमा शांत राहिल्यामुळे हळूहळू त्यांचा वापर चीनच्या सीमेवर कमी होत गेला .

एसएफएफ मध्ये भरती झालेले तरुण तिबेटीयन होते, त्यांना तिबेटविषयी खूप माहिती होती. आता मात्र अनेक वर्षांनंतर एसएफएफमध्ये भरती होणारे तरुण हे भारतात जन्माला आलेले आणि इथेच मोठे झालेले आहेत. त्यामुळे त्यांचा तिबेटमधील जनतेशी असलेला संबंध हा कमी कमी होत आहे. परंतू आता पुन्हा एकदा एसएफएफचा वापर चीनच्या विरोधात केल्याने त्यांची कामगिरी देशासमोर आली आहे.

चीनला एक महत्वाचा संदेश

चीन तिबेट मध्ये लढण्यासाठी चीनमध्ये असलेल्या तिबेटी तरुणांना भरती करत आहे. कारण तिबेटच्या उच्च स्थानांवर म्हणजे 15-16 हजार फुटांच्या उंचीवरती चीनी सैनिकांना तिथे राहाणे कठीण जात असल्याने त्यामुळेच स्थानिक परिसरातील तरुणांना सैन्यात भरती केल्यास त्यांची कामगिरी चांगली होऊ शकते. मध्यंतरी अशीही बातमी होती की चीन नेपाळ मधील गोरखा वंशियांना चीनी सैन्यात भरती करण्याच्या प्रयत्नात आहे. नेपाळच्या गोरखांना सैन्यात सामील करण्याचे कारण म्हणजे ते मुळातच नेपाळच्या उंच प्रदेशात वस्तीला असल्याने या भागात लढण्याची त्यांची क्षमता नेहमीच चांगली आहे. हे अर्थातच वेळखाऊ आहे. स्पेशलाईज फोर्सचा नियमित वापर न केल्यास त्यांच्या क्षमता वाया जाते. म्हणून सध्याच्या 29-30 ऑगस्टच्या हल्ल्यामध्ये त्यांचा केलेला वापर हे निश्चितच महत्वाचे पाऊल आहे. त्यातून चीनला एक महत्वाचा संदेश यामधून देण्यात आला आहे. चीनी सैन्याशी लढण्यासाठी एसएफएफ चा उपयोग महत्वाचे पाऊल आहे. त्यामुळे आपली चीनची विरोधात लढण्याची क्षमता वाढणार आहे.